

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці ІІ

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Науковий журнал

Випуск 4

Берегове 2023

"Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" засновано у листопаді 2021 р. та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ.

Науковий журнал виходить два рази на рік.

Видання включено до «Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» Категорії «Б», наказом Міністерства освіти і науки України № 768 від 20.06.2023 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ (протокол №12 від 20.12.2023 р.)

Редакційна колегія:

Головний редактор – *Бачо Роберт*, д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Перший заступник головного редактора – *Пойда-Носик Ніна*, д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний редактор – *Макарович Вікторія*, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний секретар – *Лоскоріх Габрієлла*, доктор філософії з обліку і оподаткування, заступник завідувача кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна.

Члени редакційної колегії:

Орлов Ігор – д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Внукова Наталія – д.е.н., проф., заслужений економіст України, професор кафедри митної справи та фінансових послуг, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна;

Коваленко Юлія – д.е.н, проф, завідувач кафедри фінансових ринків та технологій, Державний податковий університет, Україна; *Бондарук Таїсія* – д.е.н, проф, заслужений економіст України, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна;

Завербний Андрій – д.е.н, проф., професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», Україна; *Вдовенко Наталія* – д.е.н., проф., завідувач кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна;

Новіченко Людмила – к.е.н, доц., доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна; *Живко Зінаїда* – д.е.н, проф., ректор Академії економіки і педагогіки, Чеська Республіка; *Феньвеш Вероніка* – габлітований доктор наук з галузі економіки, проф., Дебреценський університет, Угорщина; *Махова Рената* – габлітований доктор наук з галузі економіки, доц., проректор, Університет Й. Шельє, Словацька Республіка; *Ілеш Балінт Чобо* – к.е.н, проф., Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Дунай Анна* – доктор філософії з галузі економіки, проф., Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Петі Мартон* – доктор наук з галузі економіки, віце-президент, Національний інститут стратегічних досліджень Угорщини, доцент кафедри соціально-економічної географії та планування міста, Університет Корвінус, Угорщина; *Сас Левенте* – доктор наук з галузі економіки, проф., заступник декана факультету Економіки та бізнес-адміністрування, Клужький університет імені Бабеша-Бойяї, Румунія.

УДК 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т імені Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4. (2023). 694 с. Текст укр., англ., угор.

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук. Статті публікуються на умовах міжнародної ліцензії [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Публікація видання здійснюється за сприяння Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Tudományos folyóirat

4. szám

Beregszász 2023

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" tudományos folyóirat 2021-ben lett alapítva, és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa határozata alapján jelenik meg.

A tudományos folyóirat évente kétszer jelenik meg.

A **Folyóirat** az Ukrán Oktatási és Tudományos Minisztérium 2023. június 20-án kelt 768. számú rendelete alapján **„B” kategóriájú folyóiratnak minősül**, melyben publikálhatóak az ukrainai fokozatszerzéshez szükséges tudományos eredmények.

Kiadáshoz ajánlotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2023. december 20-i 12. sz. jegyzőkönyv)

Szerkesztőbizottság:

Főszerkesztő – Prof. Dr. Bacsó Róbert, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék vezetője, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Általános főszerkesztő-helyettes – Prof. Dr. Pojda-Noszik Nina, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék professzora, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős szerkesztő – dr. Makarovics Viktória, közgazdaságtudomány kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel és Auditálás Tanszék docense, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős titkár – dr. Loszkorih Gabriella, PhD, tanszékvezető-helyettes, Számvitel és Auditálás Tanszék, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Szerkesztőbizottság:

Prof. Dr. Orlov Igor – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, az Ukrainai Közgazdaságtudományi Akadémia akadémikusa, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna; **Prof. Dr. Vnukova Natália** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna érdemesült közgazdásza, Vám és Pénzügyi Szolgáltatások Tanszék professzora, Szemen Kuznyec Harkovi Nemzeti Gazdaságtudományi Egyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Kovalenko Julia** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Pénzügyi Piacok és Technológiák Tanszék vezetője, Állami Adóegyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Bondáruk Tajiszija** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna tiszteletbeli közgazdásza, Pénzügyek, Bank és Biztosítás Tanszék vezetője, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; **Prof. Dr. Záverbuij András** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Külgazdasági és Vámtevékenység Tanszék professzora, Lembergi Nemzeti Politechnikai Egyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Vdovenko Natália** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Globális Közgazdaság Tanszék vezetője, Ukrajna Nemzeti Bioerőforrás- és Természetgazdálkodási Egyetem, Ukrajna; **dr. Novicsenko Ljudmila** – közgazdaságtudományok kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel, Auditálás és Adózás Tanszék docense, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; **Prof. Dr. Zsivko Zinaida** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, rektor, Közgazdasági és Pedagógiai Akadémia, Csehország; **Dr. habil. Fenyves Veronika** – PhD, egyetemi tanár, tanszékvezető, oktatási dékánhelyettes, Gazdaságtudományi Kar, Számviteli és Pénzügyi Intézet, Controlling Tanszék, Debreceni Egyetem, Magyarország; **Dr. habil. Ing. Machová Renáta** – PhD, rektorhelyettes, egyetemi docens, Selye János Egyetem, Szlovákia; **Prof. Dr. Illés Bálint Csaba** – PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; **Prof. Dr. Dunai Anna** – PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; **Dr. Péti Márton** – PhD, Nemzetstratégiai Kutatóintézet, elnökhelyettes; egyetemi docens, Gazdaságföldrajz és városfejlesztés tanszék, Budapesti Corvinus Egyetem, Magyarország; **Prof. Dr. Szász Levente** – PhD, egyetemi tanár, dékánhelyettes, Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézet, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia.

ETO 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: tudományos folyóirat / szerk.: R. Bacsó, N. Pojda-Noszik, V. Makarovics. II. RFKMF. Beregszász, 2023. 4. szám (2023). 694 c.

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” tudományos folyóiratban a doktoranduszok, posztgraduális hallgatók, kutatók és gyakorlati szakemberek tudományos kutatásait tesszük közzé. A tanulmányok [Creative Commons Attribution 4.0.](#) c. nemzetközi licence alapján jelennek meg

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" megjelenésében együttműködő partner volt a Nemzetstratégiai Kutatóintézet.

*A nyomtatott tömegűjékoztatási eszközök állami nyilvántartásba vételéről szóló igazolás száma
KB 25089-15029P 2021. november 8.*

Tudományos folyóirat alapítója:

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Cím: 90202, Beregszász, Kossuth tér 6.

A tudományos folyóirat hivatalos honlapja:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

**Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education**

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Scientific journal

Volume 4

Berehove 2023

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” was founded in November, 2021 and is published by the decision of the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

The scientific journal is published twice a year.

The journal is included in Category "B" according to the "List of scientific professional editions of Ukraine, in which the results of dissertations for the degree of Doctor of Science and Ph.D. can be published", by order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 768 dated 20.06.2023.

Recommended for publication by the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 12 dated December 20, 2023)

Editorial board:

Editor-in-Chief – *Bacho Robert*, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

First Deputy Editor-in-Chief – *Poyda-Nosyk Nina*, Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

Deputy Editor-in-Chief, managing Editor – *Makarovykh Viktoriia*, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine.

Deputy Editor-in-Chief, responsible secretary – *Gabriella Loskorikh*, Candidate of Economic Sciences, Deputy Head of the Accounting and Auditing Department, FR II THCHE, Ukraine

Editorial Board Members:

Ihor Orlov - Doctor of Economics, Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine, FR II THCHE, Ukraine; *Nataliia Vnukova* – Doctor of Economics, Professor, Honored Economist of Ukraine, Professor at the Department of Customs Affairs and Financial Services, Symon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine; *Yuliia Kovalenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Financial Markets and Technologies, State Tax University, Ukraine; *Taisiia Bondaruk* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Andrij Zaverbnyj* - Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Foreign Trade and Customs of the Lviv Polytechnic National University, Ukraine; *Natalia Vdovenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Global Economy, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine; *Liudmyla Novichenko* – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting, Auditing and Taxation, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Zinaida Zhyvko*– Doctor of Economics, Professor, Rector, Academy of Economics and Pedagogy, Czech Republic; *Fenyves Veronika* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Head of the Department of Controlling, University of Debrecen, Hungary; *Makhova Renata* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor, Vice-rector, J. Selye University, Slovak Republic; *Illés Bálint Csaba* – Candidate of Sciences in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Dunay Anna* – Doctor Philosophy in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Peti Marton* - Doctor Philosophy in Economics, vice-president, Research Institute for National Strategy, Hungary; associate professor, Department of Geography and Planning, Corvinus University of Budapest, Hungary; *Szász Levente* – Doctor of Management, Professor, Deputy Dean at the Faculty of Economics and Business Administration, Babeş-Bolyai University, Romania.

UDC 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: scientific journal / editor. : R. Bacho, N. Poyda-Nosyk, V. Makarovykh. FR II THCHE. Berehove, 2023. Vol. 4. (2023) 694 p. Text Ukrainian, English, Hungarian.

Scientific journal „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” intended for scientists, doctoral students, post-graduate students, practitioners and a wide range of readers who are interested in issues in the field of economic sciences. Articles are published under the terms of the [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) International License.

Publication of the scientific journal "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" is carried out with the assistance of the Research Institute for National Strategy.

*State registration certificate of a printed mass media
Series KB No. 25089-15029P dated November 8, 2021.*

The founder of the scientific journal is

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

Correspondence address: Kossuth sq.6, Berehove

The official website of the scientific journal:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1.

НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Пойда-Носик Н., Бачо Р. Оцінка перспектив бізнесу в автомобільній промисловості України: національні та регіональні аспекти розвитку галузі	19
Атамас О. Інвестиційна привабливість регіонів України: проблематика, рекомендації, перспективи	29
Венгер В., Романовська Н., Шейко О. Кон'юнктурні особливості українського ринку круп	37
Шалаї К., Максим Дьєрдьє Надь Т. Аналіз економічної просторової структури: фокус на Великобританію	51
Кравченко О., Бадай А. Роль державного регулювання оплати праці	60
Кривенко Н. Оцінка міжнародної економічної інтеграції: методичні підходи з виділенням агропродовольчих ринків	70
Перекуда Ю. Оцінка конкурентоспроможності господарств у виробництві продукції тваринництва через призму показників імпорту та експорту	80
Похиленко Н. Права інтелектуальної власності як стримуючий чинник інноваційної активності в сільському господарстві	92
Пушкар Т., Славута О. Сприйняття процесів цифровізації мешканцями як основа впровадження програм збалансованого розвитку міст	107
Самусевич Я., Теницька І., Рудиченко А. Оцінювання впливу екологічного контролю на забезпечення раціонального природокористування в Україні	118
Сидоренко Є. Проблеми цифрової трансформації територіальних громад та шляхи їх вирішення	134
Харченко Н. Деякі аспекти соціально-економічних детермінант здоров'я	144
Усата Н. Концептуальні основи циркулярної економіки в сільському господарстві	153
Шапуров О. Промислові інновації: інтернет речей, блокчейн, цифровий двійник	164
Шуба М., Шуба О. Світовий ринок легкових автомобілів: особливості та тенденції розвитку	178

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

Журавльова І. Фінансовий менеджмент в сучасному вимірі	188
Балінтова М. Вивчення зв'язку між зеленим банківським маркетингом і лояльністю до банку на прикладі словацьких клієнтів	205
Богріновцева Л., Бондарук О., Ключка О. Фінансова безпека страхового ринку: теоретичний аспект	216
Поті Б., Сока К., Потокі Л. Застосовність моделей прогнозування банкрутства в секторі роздрібної продовольчої продукції західної Угорщини	227
Даудова Г., Грінько А. Еволюція процесів цифровізації в діяльності фінансових органів місцевого самоврядування в Україні	240
Жиглей І., Лайчук С., Поліщук І. Бібліографічний аналіз публікацій щодо соціального інвестування за даними платформи Web of Science	253
Заїчко І. Особливості та основні напрями грошово-кредитної політики України в умовах воєнного стану	264
Орехова К., Головко О. Вибір організаційно-економічного механізму забезпечення фінансової безпеки газорозподільних підприємств	277
Татаринцева Ю., Юр'єва І., Назарова Т. Вплив розвитку соціальної відповідальності та сталого цифрового маркетингу на фінансову складову бізнес-процесів в умовах цифрової економіки	293
Шишкіна О. Вплив фінтех інновацій на глобальні валютні ринки	307
Ярошевич Н. Рівень фінансової децентралізації місцевих бюджетів в Україні	321

РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Варцаба В., Макарович В., Лоскоріх Г. Аналіз проблематики обліку інноваційного капіталу в Україні	334
Ганусич В., Йолтуховська О., Шеверя Я. Концепція створення вартості в інтегрованій звітності	346
Грицай О., Лішнянська І. Облікове забезпечення визначення собівартості надани медичних послуг	358
Дубинська О. Теоретичні й практичні аспекти аудиту фінансової звітності як напряму виявлення загроз фінансовій безпеці підприємства в умовах воєнного стану	374
Єршова Н. Бухгалтерський консалтинг як «м'яка технологія» підтримки розвитку малого та середнього бізнесу	385
Кошіль А., Мельянова Л. Економічна сутність та облікове відображення електронних грошей в умовах сучасності	397
Макаренко І., Рудиченко А. Цифрова відповідальність компаній: економічна сутність поняття та концептуальні підходи	409
Мартін К., Сіладі Н. Важливість цінності бренду з позиції активів компанії	421
Мірошниченко О., Щигорєва В. Система оподаткування малого бізнесу: досвід Польщі	435
Микієвич О., Тивончук О. Виклики та перспективи переходу до міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні та світі	448
Москаль Н. Перспективи застосування технології блокчейну в аудиторській діяльності	458
Московчук А., Дорош В. Детермінанти формування фінансових результатів: ретроспективний та перспективний аналіз	468
Нашкерська Г. Обмеження визнання інформації активом в бухгалтерському обліку	479
Онищенко В., Кононенко Д., Чупін М. Інструменти стратегічного аналізу в управлінні підприємством: огляд, класифікація, критерії вибору	493
Писаренко Т. Організація управлінського обліку грошових коштів від операційної діяльності	507
Портоварас Т. Види сучасного економічного аналізу та їх характеристика	516
Скаска О., Дмишко Я. Проведення зовнішньої оцінки ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту банку	529
Сарахман О., Шурпенкова Р., Калайтан Т. Сучасні реалії незалежного аудиту фінансової звітності банків	540
Цятковська О. Методологічні основи побудови обліку нефінансових активів державних установ	552
Шишкова Н. Автоматизація обліку запасів: інноваційні технології, оцінка ефективності	563

РОЗДІЛ 4. МЕНЕДЖМЕНТ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

Тан Ч.Ч. Бібліометричний картографічний аналіз компетенцій, адаптованих до промисловості 4.0 та 5.0 на основі літератури про великі дані: наслідки для кар'єрної орієнтації	578
Альхмад Г. Фактори, що впливають на жіноче підприємництво в країнах, що розвиваються. Наскільки ми далекі від підтримки жіночого підприємництва?	591
Васильчак С., Штерма Т. Трудовий потенціал як об'єкт менеджменту	605
Вороніна В., Захарова Л. Стратегічне управління роботою команд в умовах сучасного наукового, інноваційного та бізнес-середовища	613
Антал К., Максим Дьєрдье Надь Т. Проблеми та досвід працевлаштування за кордоном у відображенні емпіричного дослідження	623
Немчук П. Особливості управління розвитком корпоративних аграрних формувань	633
Прокопов Д. Біоенергетика у сталому розвитку сільського господарства: проблеми та перспективи розвитку галузі	643
Серьогіна Д., Матвєєва Н., Пушкар Т. Інноваційний розвиток в рамках сталого розвитку: пошук балансу між економічною ефективністю та екологічною стійкістю	653
Барабшне Карпаті Д., Оросне Ілчік Б. Визначення особистого хисту до підприємництва у здобувачів вищої освіти	666

РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ на монографію Бачо Р., Пойда-Носик Н. «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives»	682
РЕЦЕНЗІЯ на монографію Лоскоріх Л., Перчі О. «Обліково-аналітичне забезпечення діяльності ІТ-підприємств в Україні»	684
Загальні вимоги до оформлення рукописів	686

TARTALOM

1.FEJEZET. NEMZETI ÉS REGIONÁLIS GAZDASÁG

Pojda-Noszik N., Bacsó R. Üzleti kilátások értékelése Ukrajna autóiiparában: nemzeti és regionális vonatkozások	19
Atamász A. Ukrajna régióinak befektetési vonzata: problémák, ajánlások, jövőbeni kilátások	29
Venger V., Romanovszka N., Sejkó O. Az ukrán gabonapiac konjunkturális jellemzői	37
Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T. Gazdasági térszerkezet-elemzés: fókuszban Nagy-britannia	51
Krávcsenko O., Badaj A. A munkabér állami szabályozásának szerepe	60
Krivenkó N. Nemzetközi gazdasági integráció értékelése: módszertani megközelítések az agrár-élelmiszer piacok kiválasztásakor	70
Pereguda Gy. A gazdaságok versenyképességének mérése az állati eredetű termékek előállításában az import és export mutatók segítségével	80
Pohilenkó N. A szellemi tulajdonjogok, mint a mezőgazdasági innovációs tevékenység visszatartó tényezője	92
Puskár T., Szlavuta O. A digitalizációs folyamatok lakossági elfogadása a kiegyensúlyozott városfejlesztési programok megvalósítása érdekében	107
Szamuszevics J., Tenyicka I., Rudicsenkó A. A környezeti ellenőrzés hatásának mérése Ukrajnában a racionális természetgazdálkodás érdekében	118
Szidorenkó J. A kistérségek digitális átalakulásának problémái és megoldási lehetőségei	134
Harcsenkó N. Az egészséget meghatározó társadalmi-gazdasági tényezők néhány vonatkozása	144
Uszáta N. A körforgásos gazdaság fogalmi alapjai a mezőgazdaságban	153
Sapurov A. Ipari innovációk: tárgyak internete, blokklánc, digitális hasonmás	164
Suba M., Suba O. Személygépkocsik világpiaça: jellemzői és fejlődési trendjei	178

2. FEJEZET. PÉNZ- ÉS BANKÜGY

Zsuravlyova I. Pénzügyi menedzsment a jelenkori dimenzióban	188
Bálintová M. A zöld bankmarketing és a bankhűség kapcsolatának vizsgálata Szlovák ügyfelek esetében	205
Bohrinceva L., Bondaruk O., Klyucska O. A biztosítási piac pénzügyi biztonsága: elméleti megközelítés	216
Patyi B., Szóka K., Pataki L. Csődelőrejelző modellek alkalmazhatósága a nyugat-magyarországi élelmiszer-kiskereskedelmi szektorban	227
Daudova G., Hrinýkó A. A digitalizációs folyamatok evolúciója az ukrajnai helyi önkormányzatok pénzügyi szerveinek tevékenységében	240
Zsiblej I., Lajcsuk S., Poliscsuk I. Társadalmi befektetésekkel foglalkozó publikációk bibliográfiai elemzése a Web of Science platform adatai alapján	253
Zajicskó I. Ukrajna monetáris és hitelpolitikájának sajátosságai és irányai a hadiállapot idejében	264
Orjekhova K., Golovkó O. A gázelosztó vállalkozások pénzügyi biztonságát szavatoló szervezeti és gazdasági mechanizmus kiválasztása	277
Tatarinceva J., Jurjeva I., Nazarova T. A társadalmi felelősségvállalás és a fenntartható digitális marketing fejlődésének hatása az üzleti folyamatok pénzügyi komponensére a digitális gazdaság körülményei között	293
Siskina O. A fintech innovációk hatása a globális valutapiacokra	307
Jarosevics N. A helyi költségvetések pénzügyi decentralizációjának szintje Ukrajnában	321

3. FEJEZET. SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

Varcaba V., Makarovics V., Loszkorih G. Az innovációs tőke számviteli problémáinak elemzése Ukrajnában	334
Hanuszics V., Joltuhovszka O., Severya Ja. Az értékteremtés koncepciója az integrált jelentéstételben	346
Hricáj O., Lisnyánska I. Az orvosi szolgáltatások önköltségének meghatározásához szükséges számviteli alátámasztás sajátosságai	358
Dubinszka O. A pénzügyi beszámoló köznyelvű vizsgálatának elméleti és gyakorlati aspektusai, mint a hadiállapot idejében működő vállalatok pénzügyi biztonságát fenyegető veszélyeinek azonosítási iránya	374
Jersova N. A számviteli tanácsadás mint "puha technológia" a kis- és középvállalkozások fejlődésének támogatására	385
Kosil A., Meliankova L. Az elektronikus pénz gazdasági lényege és számviteli tükrözése a jelenkori körülményekben	397
Makarenkó I., Rudicsenkó A. A vállalatok digitális felelősségvállalása: gazdasági tartalom és koncepcionális megközelítések	409
Martin K., Szilágyi N. A márkaérték fontossága a vállalat eszközeinek szempontjából	421
Mirosznicsenkó O., Scsigorjeva V. A kisvállalkozások adórendszere: Lengyelország tapasztalata	435
Mikijejics O., Tivoncuk O. A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardokra való áttérés kihívásai és kilátásai Ukrajnában és a világban	448
Moszkály N. A blockchain-technológia használatának kilátásai a könyvvizsgálói tevékenységekben	458
Moszkovcsuk A., Doros V. A pénzügyi eredmények kialakulásának meghatározó tényezői: retrospektív és prospektív elemzés	468
Naskerszka G. Az információ eszközként való elismerésének korlátozásai a számvitelben	479
Oniscsenkó V., Kononenkó D., Csupin M. Stratégiai elemzési eszközök a vállalatirányításban: áttekintés, osztályozás, kiválasztási kritériumok	493
Piszarenkó T. A működési tevékenységekből származó cash flow-k vezetői számvitelének megszervezése	507
Portovárász T. A modern gazdasági elemzés típusai és jellemzőik	516
Skaszko O., Dmiskó J. A bank belső ellenőrzésért felelős egység munkahatékonyságának és -minőségének külső értékelése	529
Szarakhman O., Surpenkova R., Kalajtan T. A bankok pénzügyi kimutatásainak jelenkori valósága a független könyvvizsgálat tükrében	540
Cjatkovszka O. Az állami intézmények nem pénzügyi eszközeinek számviteli módszertani szempontok alapján	552
Siskova N. A készletek számvitelének automatizálása: innovatív technológiák és hatékonyságértékelés	563

4. FEJEZET. MENEDZSMENT ÉS INNOVATÍV FEJLŐDÉS

Tan Cs.Cs. Az Ipar 4.0-hoz és 5.0-hoz adaptált kompetenciák bibliometrikus feltérképezése a Big Data szakirodalom alapján: a pályaorientációra gyakorolt hatás	578
Almhamad G. A női vállalkozói készséget befolyásoló tényezők a fejlődő országokban. Milyen messze vagyunk a női vállalkozások támogatásától?	591
Vasilycsák Sz., Sterma T. A munkaerőpotenciál, mint a menedzsment tárgya	605
Voronina V., Zaharova Ly. Csapatmunka stratégiai irányítása modern tudományos, innovatív és üzleti környezetben	613
Antal K., Makszim Györgyné Nagy T. A külföldi munkavállalás kihívásai, tapasztalatai egy empirikus kutatás tükrében	623
Nemcsuk P. Az agráripari vállalkozások szervezeti sajátosságai	633
Prokopov D. Bioenergia a mezőgazdaság fenntartható fejlődésében: az ipar fejlődésének problémái és kilátásai	643
Szeryogina D., Matvejeva N., Puskár T. Innovatív fejlődés a fenntartható fejlődés kereteiben: egyensúly megtalálása a gazdasági hatékonyság és a környezeti fenntarthatóság között	653
Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B. Vállalkozói hajlandóság vizsgálata az egyetemi hallgatók körében	666

RECENZÍÓK

Recenzió Bacsó Róbert és Pojda-Noszik Nina "Ukrajna autóipara: kulcsfontosságú megközelítések a munkaerőpiaci és üzleti kilátások értékeléséhez" című monográfiájára	682
Recenzió Loszkorih Gabriella és Pércsi Oxána "Az ukrajnai IT-vállalkozások tevékenységének számviteli és elemzési támogatása" című monográfiájára	684
Publikációs követelmények	689

CONTENT

CHAPTER 1. NATIONAL AND REGIONAL ECONOMY

Poyda-Nosyk N., Bacho R. Assessing business perspectives in the automotive industry of Ukraine: national and regional aspects of sectoral development	19
Atamas O. Investment attractiveness of regions in Ukraine: problems, recommendations, prospects	29
Venger V., Romanovska N., Sheiko O. Conjuncture features of the Ukrainian grain market	37
Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T. Economic spatial structure analysis: focus on Great Britain	51
Kravchenko O., Badai A. The role of state regulation of wages	60
Kryvenko N. Assessment of international economic integration: methodological approaches with the selection of agricultural markets	70
Perehuda Yu. Assessment of the competitiveness of farmhouses in the production of livestock products through the prism of import and export indicators	80
Pohylenko N. Intellectual property rights as a restriction factor of innovative activity in agriculture	92
Pushkar T., Slavuta O. Perception of digitalization processes by residents as a basis for implementing programs of balanced urban development	107
Samusevych Ya., Tenytska I., Rudychenko A. Assessment of the impact of environmental control on ensuring rational nature use in Ukraine	118
Sydorenko Ye. Digital transformation as an economic tool restoration of territorial communities	134
Kharchenko N. Some aspects of socio-economic determinants of health	144
Usata N. Conceptual foundations of the circular economy in agriculture	153
Shapurov O. Industrial innovations: Internet of things, blockchain, digital double	164
Shuba M., Shuba O. The global market of passenger cars: features and development trends	178

CHAPTER 2. FINANCE AND BANKING

Zhuravlyova I. Financial management in the contemporary dimension	188
Bálintová M. Examining the relationship between green bank marketing and bank loyalty in the case of Slovak customers	205
Bohrinovtseva L., Bondaruk O., Klyuchka O. Financial security of the insurance market: theoretical aspect	216
Patyi B., Szóka K., Pataki L. Applicability of bankruptcy prediction models in the western Hungarian food retail sector	227
Daudova G., Grinko A. The evolution of digitization processes in the activities of financial bodies of local self-government in Ukraine	240
Zhyhlei I., Laichuk S., Polishchuk I. Bibliographical analysis of publications on social investment according to Web of Science platform data	253
Zaichko I. Peculiarities and main directions of the monetary and credit policy of Ukraine under martial law	264
Oriekhova K., Golovko O. Choosing an organizational and economic mechanism to ensure the financial security of gas distribution companies	277
Tataryntseva Yu., Yuryeva I., Nazarova T. The impact of the development of social responsibility and sustainable digital marketing on the financial component of business processes in the conditions of the digital economy	293
Shyshkina O. The impact of fintech innovations on global currency markets	307
Yaroshevych N. The level of local budgets financial decentralization in Ukraine	321

CHAPTER 3. ACCOUNTING AND TAXATION

Vartsaba V., Makarovych V., Loskorikh G. An analysis of the accounting problems for innovative capital in Ukraine	334
Hanusych V., Yoltukhovska O., Sheverya Ya. The concept of value creation in integrated reporting	346
Hrytsai O., Lishnyanska I. Accounting support for determining the cost of medical services	358
Dubynska O. Theoretic al and practical aspects of the audit of financial statements as a way identifying threats to the financial security of the enterprise in the conditions of martial law	374
Yershova N. Accounting consulting as a "soft technology" for supporting the development of small and medium-sized businesses	385
Koshil A., Meliankova L. Economic essence and reflection in the accounting of electronic money in modern conditions	397
Makarenko I., Rudychenko A. Digital responsibility of companies: Economic essence of the concept and conceptual approaches	409
Martin K., Szilágyi N. The importance of brand value in the view of the company's assets	421
Miroshnicheno O., Schigoryeva V. The system of taxation of small business: the experience of Poland	435
Mykiiievych O., Tyvonchuk O. Challenges and prospects of transition to International Financial Reporting Standards in Ukraine and worldwide	448
Moskal N. Prospects for the use of blockchain technology in auditing	458
Moskovchuk A., Dorosh V. Determinants of formatting the financial results: retrospective and prospective analysis	468
Nashkerska H. Barriers to the accounting recognition of information as an asset	479
Onyshchenko V., Kononenko D., Chupina M. Strategic analysis tools in enterprise management: overview, classification, selection criteria	493
Pysarenko T. Organization of managerial accounting for operating cash flows	507
Portovaras T. Types of modern economic analysis and their characteristics	516
Skasco O., Dmyshko Ya. Conducting an external assessment of the performance and quality of work of the bank's internal audit unit	529
Sarakhman O., Shurpenkova R., Kalaitan T. Modern realities of independent audit of banks' financial statements	540
Tsiatkovska O. Methodological basis for constructing the accounting of non-financial assets in state institutions	552
Shyshkova N. Automation of inventory accounting: innovative technologies, efficiency assessment	563

CHAPTER 4. MANAGEMENT AND INNOVATIVE DEVELOPMENT

Tan Chai Ching Big Data Literature-based Bibliometric Mapping Analysis for Competences Adaptable to Industry 4.0 and 5.0: Implications for Career Orientation	578
Almhamad G. The factors affecting women entrepreneurship in developing countries. How far are we from supporting women entrepreneurship?	591
Vasylchak S., Shterma T. Labor potential as an object of management	605
Voronina V., Zakharova L. Strategic management of team work in the conditions of a modern scientific, innovative and business environment	613
Antal K., Makszim Györgyné Nagy T. The challenges and experiences of employment abroad in the reflection of an empirical research	623
Nemchuk P. Peculiarities of managing the development of corporate agrarian formations	633
Prokopov D. Bioenergy in the sustainable development of agriculture: problems and prospects for the development of the industry	643
Serogina D., Matvieieva N., Pushkar T. Innovative development within the framework of sustainable development: finding a balance between economic efficiency and environmental sustainability	653
Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B. Examination of entrepreneurial propensity among university students	666

MONOGRAPH REVIEWS

REVIEW of the Monograph by R. Bacho and N. Poyda-Nosyk «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives»	682
REVIEW of the monograph by Loskorich L., Perchi O. «Accounting and analytical support of the activities of IT enterprises in Ukraine»	684
General requirements for manuscripts	691

DOI 10.58423/2786-6742/2023-4-346-357
УДК 657.2.016

Вероніка ГАНУСИЧ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту
Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ,
м. Берегове, Україна
ORCID ID: 0000-0001-6902-6303

Оксана ЙОЛТУХОВСЬКА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та аудиту,
ДВНЗ "Ужгородський національний університет",
м. Ужгород, Україна
ORCID ID: 0000-0001-5601-6923

Ярослав ШЕВЕРЯ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та аудиту
ДВНЗ "Ужгородський національний університет",
м. Ужгород, Україна
ORCID ID: 0000-0001-6341-8533

КОНЦЕПЦІЯ СТВОРЕННЯ ВАРТОСТІ В ІНТЕГРОВАНІЙ ЗВІТНОСТІ

***Анотація.** Глобалізація економічних відносин призвели до виникнення та активного розвитку великих транснаціональних корпорацій, діяльність яких спричиняє суттєвий вплив не тільки на економіку, а й на соціальні відносини, оточуюче середовище, міжнародну політику. В той же час відбувається зростання запитів з боку суспільства на корпоративну відповідальність бізнесу. Концепція інтегрованого звітування дозволяє об'єднати класичну фінансову звітність компанії із комплексом нефінансових показників. Основне її призначення полягає не на стільки у дублюванні показників вже існуючих форм звітності в єдиному документі, на скільки у відображенні впливу екологічних та соціальних заходів та успішність та ефективність діяльності та на результати, яких досягає компанія. Основним результатом, який має продемонструвати компанія через інтегровану звітність це спосіб створення вартості. Концепція інтегрованого звітування передбачає, що компанія за допомогою свого продукту та наявних бізнес-процесів має створювати вартість не тільки для себе. Створювана вартість, яка уособлюється у трансформації капіталів (їх збільшення або зменшені) містить два взаємопов'язаних аспекти: вартість створювана для самої організації втілюється у отриманих фінансових вигодах для компанії та для постачальників фінансового капіталу; вартість створена для інших (зацікавлених сторін та суспільства в цілому). У статті визначено інтегрований звіт як відображення способу створення вартості та трансформації капіталів компанією через комплексне представлення стратегії корпоративного управління, бізнес-моделі, комунікації із зовнішнім середовищем в ракурсі дотримання принципів сталого розвитку. Невирішеними лишаються питання відсутності відповідних бухгалтерських процедур відображення нефінансових показників діяльності компанії. У сферу бухгалтерського обліку потрапляють лише фінансові показники. Якісні зміни (як негативні так і позитивні) екологічного, людського, соціального капіталу не знаходять відображення на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності. Сучасна парадигма бухгалтерської науки*

визнає важливу роль нефінансових показників в управлінні компанією та представлення таких результатів для зацікавлених осіб у звітності. Поява нефінансових звітів, а також інтегрованої звітності, яка комплексно відображає фінансову та нефінансову сторону діяльності компанії, є наслідком глобальних перетворень у системі бухгалтерського обліку.

Ключові слова: інтегрована звітність, створення вартості, капітали, сталий розвиток.

JEL Classification: M41, Q56.

Absztrakt. A gazdasági kapcsolatok globalizációja vezetett a nagy transznacionális vállalatok létrejöttéhez és aktív fejlődésükhöz, amelyek tevékenysége nemcsak a gazdaságra, hanem a társadalmi kapcsolatokra, a környezetre és a nemzetközi politikára is jelentős hatást gyakorol. Ugyanakkor növekszik a vállalati felelősség iránti társadalmi igény. Az integrált jelentés koncepciója lehetővé teszi a vállalatok klasszikus pénzügyi jelentéseinek összekapcsolását a nem pénzügyi mutatók komplexumával. Fő célja nem annyira a már létező jelentéseken szereplő mutatók megkétszerezése egyetlen dokumentumban, hanem az, hogy tükrözze az ökológiai és társadalmi intézkedések hatását, valamint a vállalat tevékenységének sikerességét és hatását az általa elért eredményekre. A legfőbb eredmény, amelyet egy vállalatnak az integrált jelentéstételen keresztül be kell mutatnia, az az értékteremtés módja. Az integrált jelentéstétel koncepciója azt jelenti, hogy egy vállalatnak nem csak saját maga számára kell értéket teremtenie a termékein és a meglévő üzleti folyamatain keresztül. A létrehozott érték, amely a tőke átalakulásában (annak növekedésében vagy csökkenésében) testesül meg, két, egymással összefüggő szempontot tartalmaz: a szervezet számára létrehozott érték a vállalat és a pénzügyi tőkét nyújtók által kapott pénzügyi előnyökben testesül meg; a mások (érdeelt felek és a társadalom egésze) számára létrehozott érték. A cikk az integrált jelentést úgy határozza meg, mint annak tükrözését, ahogyan egy vállalat értéket teremt és átalakítja tőkéjét a vállalatirányítási stratégiájának, üzleti modelljének és a külső környezettel való kommunikációjának átfogó bemutatásán keresztül, a fenntartható fejlődés elveinek való megfelelés szempontjából. Továbbra is megoldatlan a vállalat nem pénzügyi teljesítménymutatókat tükröző megfelelő számviteli eljárások hiánya. Csak a pénzügyi mutatók tartoznak a számvitel hatálya alá. A környezeti, humán és társadalmi tőkében bekövetkezett minőségi változások (negatív és pozitív értelemben egyaránt) nem tükröződnek a számviteli elszámolásokban és pénzügyi kimutatásokban. A számviteli tudomány modern paradigmája elismeri a nem pénzügyi mutatók fontos szerepét a vállalat irányításában és az ilyen eredmények beszámolóiban való bemutatásában az érdekeltek számára. A nem pénzügyi jelentések és az integrált jelentéstétel megjelenése, amely átfogóan tükrözi a vállalat tevékenységének pénzügyi és nem pénzügyi aspektusait, a számviteli rendszer globális átalakulásának következménye.

Kulcsszavak: integrált jelentés, értékteremtés, tőkék, fenntartható fejlődés.

Abstract. Globalization of economic relations has led to the emergence and active development of large transnational corporations, whose activities have a significant impact not only on the economy but also on social relations, the environment, and international politics. At the same time, there is a growing demand from society for the corporate responsibility of businesses. The concept of integrated reporting allows combining the traditional financial reporting of companies with a set of non-financial indicators. Its main purpose is not so much to duplicate the indicators of existing reporting forms in a single document as to reflect the impact of environmental and social measures on the success and efficiency of a company's activities. The main result that a company should demonstrate through integrated reporting is the way it creates value. Integrated reporting is defined in the article as a reflection of the way a company creates value and transforms capitals through a comprehensive presentation of corporate governance strategy, business model, communication with the external environment, in the context of adhering to the principles of sustainable development. Unresolved issues include the absence of appropriate accounting procedures for reflecting non-financial indicators of a company's activities. Only financial indicators enter the field of accounting. Qualitative changes (both negative and positive) in environmental, human, and social capital are not reflected in accounting records and financial

statements. The modern paradigm of accounting science recognizes the important role of non-financial indicators in managing a company and presenting such results to stakeholders in reporting. The emergence of non-financial reports, as well as integrated reporting, which comprehensively reflects both the financial and non-financial aspects of a company's activities, is a consequence of global transformations in the accounting system.

Keywords: integrated reporting, value creation, capitals, sustainable development.

Постановка проблеми. Глобалізація економічних відносин призвели до виникнення та активного розвитку великих транснаціональних корпорацій, діяльність яких спричиняє суттєвий вплив не тільки на економіку, а й на соціальні відносини, оточуюче середовище, міжнародну політику. В той же час відбувається зростання запитів з боку суспільства на корпоративну відповідальність бізнесу. Для підвищення прозорості своєї діяльності компанії в останні десятиліття активно розширюють сфери діяльності, які включають у свої звіти. Дедалі більшої популярності набирає нефінансова звітність екологічного та соціального характеру.

Концепція інтегрованого звітування дозволяє об'єднати класичну фінансову звітність компаній із комплексом нефінансових показників. Основне її призначення полягає не на стільки у дублюванні показників вже існуючих форм звітності в єдиному документі, на скільки у відображенні впливу екологічних та соціальних заходів та успішність та ефективність діяльності та на результати, яких досягає компанія. Такий комплексний підхід реалізується через представлення бізнес-моделі, що дозволяє зацікавленим особам краще зрозуміти та способи генерації вартості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інтегрована звітність, її принципи, нормативне регулювання та складання є об'єктом вивчення вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема питання визначення інтегрованої звітності та міжнародні регламенти її подання досліджували К.В. Безверхий [1], С.Ф. Голов [2], О.О. Нестеренко [3], О.В. Кравченко, Н.В. Овчарова [4], Н. Свічкач, Є. Кобець [5], Г. Мисака, І. Дерун [6], В.К. Макарович [7], О.О. Осадча [8], В.Ю. Царук [9].

У своїх працях дослідники дають характеристику принципам інтегрованого звітування, розглядають визначення та мету подання інтегрованих звітів, надають характеристику різним формам капіталу, описують чинні міжнародні регламенти інтегрованого звітування. Недостатньо уваги при цьому приділяється питанням комплексного відображення бізнес-моделі компанії як основного джерела генерації вартості.

Формулювання цілей статті.

Основною метою статті є представлення концепції інтегрованого звітування як відображення способу створення вартості компанією. Ідея інтегрованого звіту яка заснована на інтегрованому мисленні передбачає залучення у процес створення вартості не тільки фінансових, а й людських і природних ресурсів, а також взаємовідносин компанії із споживачами, бізнес-партнерами, державними органами та суспільством в цілому. Всі ці елементи формують різні види капіталу,

які залучаються у бізнес-модель компанії, відповідним чином перетворюються в процесі діяльності, створюючи таким чином нову вартість як для компанії, так і для суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Концепція інтегрованого звітування передбачає розкриття як повної фінансової інформації про стан ресурсів, результати діяльності та рух грошових коштів компанії, так і не фінансової складової діяльності компанії. Чинна облікова система має певні обмеження щодо розкриття комплексних результатів, які включають вплив діяльності компанії на оточуюче природне середовище суспільства а також на глобальну економіку.

Концепція сталого розвитку, розроблена ООН, передбачає гармонійний розвиток трьох основних компонентів: економічної екологічної та соціальної сфер людства [10]. Отже звітність компаній має задовольняти зростаючі потреби стейкхолдерів в отриманні інформації про дотримання компанією принципів сталого розвитку та корпоративної відповідальності. Корпоративні структури складають каркас глобальної економічної системи, їх функціонування зумовлює перспективні напрями розвитку світової економіки та добробуту людства в цілому.

Інтегрована звітність розкриває різні сторони діяльності компанії в економічному соціальному та екологічному вимірах. При розкритті цих компонентів формується комплекс взаємопов'язаних показників фінансового та нефінансового характеру. Ідея інтегрованого звітування полягає у тому щоб розкрити яким чином компанія створює вартість залучаючи різні форми капіталу а саме фінансового, виробничого, людського екологічного, соціального, інтелектуального. Таким чином розкриттю підлягають такі важливі питання для людства як діяльність компанії в умовах обмежених ресурсів, енергетична ефективність, поводження з відходами, дотримання стандартів якості готової продукції, яка має бути безпечна як для споживачів, так і для оточуючого середовища. Не менш важливим є розкриття діяльності компанії в соціумі: створення гарних умов роботи для працівників підтримання територіальних громад участь у соціально значущих державних проектах та ін. Розкриття перерахованих аспектів відбувається комплексно в рамках опису бізнес-моделі компанії, яка відображає використання вхідних ресурсів їх перетворення на вартість. Основними фокусом інтегрованої звітності є створення компанією вартості для себе та для інших через залучення комплексу ресурсів.

Згідно нормативного документу International <IR> Framework [11], який тепер вбудовано у систему Міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS), основне призначення інтегрованого звіту - пояснити постачальникам фінансового капіталу, як організація створює, зберігає або втрачає вартість у часі.

Вартість створюється, зберігається або втрачається не тільки силами самої організації або в середині неї, вона:

- підпадає під вплив зовнішнього середовища;
- створюється у ході відносин із зацікавленими сторонами;
- залежить від використання ресурсів [11, с.15].

Інтегрований звіт представляє собою відображення способу створення вартості компанією та трансформації капіталів через комплексне представлення стратегії корпоративного управління, бізнес-моделі, комунікації із зовнішнім середовищем в ракурсі дотримання принципів сталого розвитку.

Важливість інтегрованого звітування полягає у виконанні ряду комунікативних завдань. Інтегрована звітність транслює досягнуті результати та стратегічні цілі компанії, вона дозволяє:

- оцінити спосіб та інтенсивність використання капіталів (фінансового, виробничого, людського, соціального, екологічного та інтелектуального);
- посилити відповідальність корпоративного управління не тільки за фінансові результати, а й за рівень корпоративної соціальної відповідальності;
- постачальникам фінансового капіталу оцінити елементи бізнес-моделі компанії та стратегічні цілі її розвитку;
- вивчити фактори, що позитивно та негативно впливають на можливість створення компанією вартості для себе та для інших;
- визначити яким чином зовнішнє середовище впливає на компанію і наскільки ефективно компанія з ним взаємодіє;
- розвивати парадигму інтегрованого мислення, яка має призвести до прийняття рішень, що дозволять компанії створювати вартість в короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Інтегрована звітність базується на трьох фундаментальних концепціях:

1. Створення вартості організацією для себе та для інших.
2. Капітали.
3. Процес створення вартості (бізнес-модель).

Діаграма створення вартості, представлена в International <IR> Framework, пов'язує фундаментальні концепції інтегрованої звітності з елементами змісту інтегрованого звіту (рис. 1).

Схема відображає процес створення вартості компанією через механізм взаємодії різних видів капіталу, перетворення їх через бізнес-модель компанії та отримання нової цінності. Перераховані елементи становлять зміст інтегрованого звіту.

Бізнес-модель компанії лежить в основі цієї схеми вона використовує різні види капіталу як вхідні ресурси, за допомогою бізнес-процесів перетворює їх на вихідний результат, а саме, продукт компанії (товар чи послуги). У процесі взаємодії із зовнішнім середовищем продукт знаходить споживача. Точками комунікації при цьому будуть якість продукту, маркетингова політика, політика взаємодії із громадами та різними соціальними групами та кінцева корисність, яку продукт перенесе споживачу. Результати цієї взаємодії відображаються на фінансових результатах компанії, зумовлюють зростання чи скорочення фінансового капіталу. Безпосередній вплив перераховані процеси здійснюють також на інші види капіталу: виробничий, соціальний, людський, інтелектуальний та екологічний.

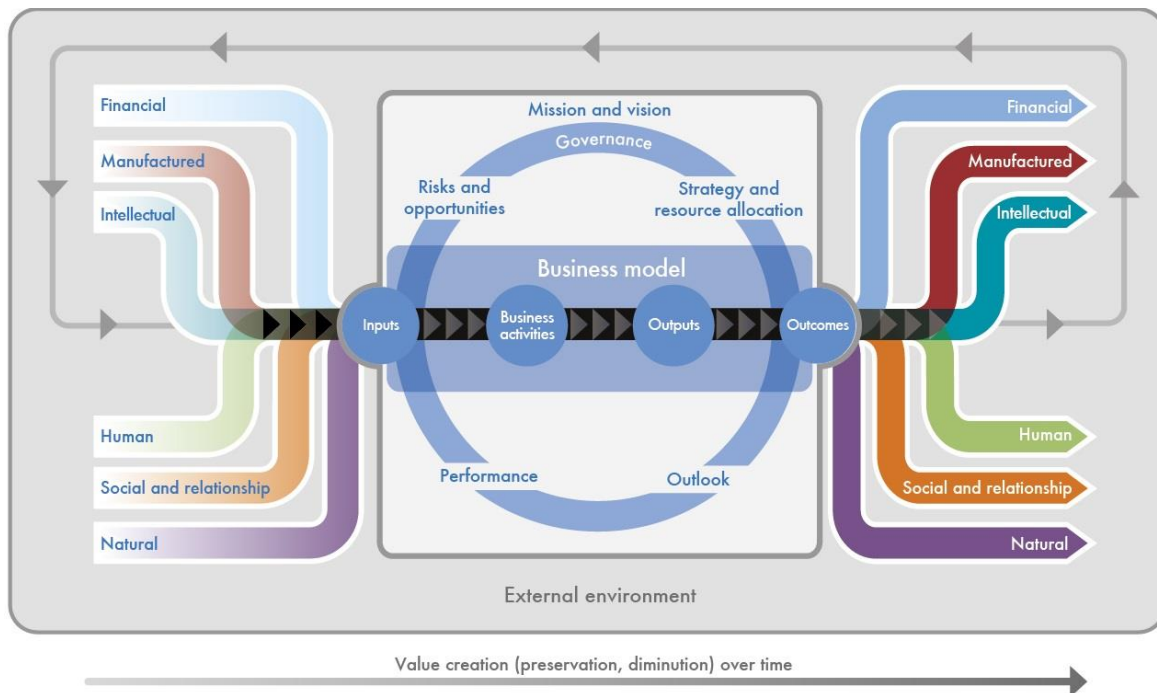

Рис 1. Процес створення вартості компанією.

Джерело: *International <IR> Framework* [11, с.22]

Капітали в *International <IR> Framework* визначаються як запас вартості який збільшується, зменшується та перетворюється через діяльність організації та продуктів її діяльності. Наприклад, фінансовий капітал організації збільшується коли вона отримує прибуток, а якість її людського капіталу зростає в результаті навчання та підвищення кваліфікації працівників [11, с.18].

У *International <IR> Framework* надається пояснення наступним формам капіталу [11, с.19]:

Фінансовий капітал - сукупність коштів:

- наявних в організації для використання у виробництві товарів або для надання послуг;
- отриманих шляхом залучення фінансування (наприклад, у формі боргового фінансування, пайового фінансування або грантів) або отриманих від поточної діяльності або інвестицій.

Виробничий капітал - вироблені фізичні об'єкти (окрім природних фізичних об'єктів), наявні в організації для використання у виробництві товарів або для надання послуг, включаючи:

- будівлі;
- обладнання;
- інфраструктуру (наприклад, дороги, порти, мости, сміттєпереробні заводи та водоочисні споруди).

Інтелектуальний капітал - засновані на знаннях нематеріальні ресурси організації, зокрема:

- інтелектуальна власність, наприклад, патенти, авторські права, програмне забезпечення, права та ліцензії;

- "організаційний капітал", наприклад, неявні знання, системи, процедури та правила.

Людський капітал - компетенції, здібності та досвід людей, а також їхня мотивація до інновацій, зокрема:

- відповідність і підтримка моделі корпоративного управління організації, підходу до управління ризиками та етичних цінностей;

- здатність розуміти, розробляти та реалізовувати стратегію організації;

- лояльність і мотивація до вдосконалення процесів, товарів і послуг, включаючи здатність керувати та співпрацювати.

Соціально-репутаційний капітал - інститути та відносини всередині і між спільнотами, групами зацікавлених сторін та іншими об'єднаннями, а також здатність ділитися інформацією для підвищення індивідуального і колективного благополуччя. Соціально-репутаційний капітал включає:

- спільні норми, а також спільні цінності і моделі поведінки;

- створені організацією відносини з ключовими зацікавленими сторонами, а також довіру і готовність співпрацювати, які організація прагне вибудувати і зберігати із зовнішніми зацікавленими сторонами;

- створені організацією нематеріальні ресурси, пов'язані з брендом і репутацією;

- соціальну ліцензію на діяльність організації.

Природний капітал - усі поновлювані і невідновлювані природні ресурси та процеси, що забезпечують організацію товарами або послугами, які сприяють минулому, теперішньому або майбутньому добробуту організації. Він включає:

- повітря, воду, землю, корисні копалини і ліси;

- біологічне різноманіття та здоров'я екосистем.

Хоча інтелектуальний, людський та соціальний капітал класифікуються окремо, International <IR> Framework визнає, що вони пов'язані та взаємозалежні. Згідно цього документу, між зазначеними формами капіталу існує достатньо відмінностей, щоб розглядати їх окремо один від одного, а не об'єднувати в одну групу, і одним з корисних способів розрізнення цих трьох капіталів може бути розгляд їх з точки зору "носія" кожного з них:

- для людського капіталу носієм є окрема людина;

- для соціального капіталу носієм є суспільні зв'язки всередині або ззовні організації;

- для інтелектуального капіталу носієм є сама організація.

Запропонована класифікація капіталів, яка включає фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний та природний капітали є орієнтовною. При підготовці інтегрованих звітів компанії не зобов'язані застосовувати саме цю класифікацію. Звіт зосереджується саме на тих формах капіталу які є ключовими з точки зору створення вартості для окремої компанії.

При відображенні трансформації різних форм капіталу не обов'язково використовувати монетарні показники та надавати чіткий кількісний вимір цього

впливу. Відобразитися можуть події, які спричинили якісне перетворення окремих форм капіталу. Саме поєднання кількісних і якісних показників за концепцією інтегрованого звітування здатне найбільш повно відобразити процеси створення вартості компанією.

Зміни у капіталах важливо відобразити у взаємозв'язку, часто подій які спричиняють негативний вплив на одну форму капіталу виправдані з точки зору позитивного впливу на інші форми (наприклад, діяльність яка негативно впливає на довкілля підтримує велику кількість робочих місць). Перетікання вартості із однієї форми капіталу в іншу є важливою складовою інтегрованого звіту. Припустимо, компанія придбала нове обладнання для виробництва, негативним наслідком цього буде зменшення фінансового капіталу (на вартість обладнання), але збільшення запасу виробничого капіталу. Компанія очікує позитивного ефекту від підвищення продуктивності роботи обладнання (збільшення випуску та покращення якості продукції), що компенсує початкове зменшення фінансового капіталу та позитивно впливатиме на вартість, яка створюється компанією.

Чинні стандарти не вимагають відобразити в інтегрованому звіті усі без винятку форми капіталів. За тими капіталами, вартість яких змінювалася не суттєво, інформація може не надаватися. В той же час, важливішим за безпосередню зміну певної форми капіталу може бути відображення взаємозв'язків та взаємообумовленостей між різними формами капіталу, ці дані надають більш суттєву інформацію для стейкхолдерів щодо особливостей діяльності компанії.

Основним проблемним моментом у відображенні зміни капіталів є відсутність відповідних бухгалтерських процедур. У сферу бухгалтерського обліку потрапляють лише фінансові показники. Якісні зміни (як негативні так і позитивні) екологічного, людського, соціального капіталу відображення на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності не знаходять. Сучасна парадигма бухгалтерської науки визнає важливу роль нефінансових показників в управлінні компанією та представлення таких результатів у звітності. Поява нефінансових звітів, а також інтегрованої звітності, яка комплексно відображає фінансову та нефінансову сторону діяльності компанії, є наслідком глобальних перетворень у системі бухгалтерського обліку.

В International <IR> Framework однією із форм представлення результатів є вплив (як позитивний, так і негативний), який організація здійснює на капітали по усьому ланцюжку створення вартості. [11, с.45]

Для позитивної оцінки стейкхолдерами бізнес-модель компанії має демонструвати динамічність і здатність створювати вартість. Для того щоб компанія могла створювати вартість для себе бізнес-модель має демонструвати позитивний вплив на різні види капіталу. Продукт компанії розглядається в інтегрованій звітності як основний генератор створюваної вартості.

Концепція інтегрованого звітування передбачає, що компанія за допомогою свого продукту та наявних бізнес-процесів має створювати вартість не тільки для

себе. Створювана вартість, яка уособлюється у трансформації капіталів (їх збільшення або зменшені) містить два взаємопов'язаних аспекти:

- вартість створювана для самої організації втілюється у отриманих фінансових вигодах для компанії та для постачальників фінансового капіталу;
- вартість створена для інших (зацікавлених сторін та суспільства в цілому).

Вартість яку компанія створює для інших осіб включає різноманітний спектр позитивних дій компанії якими вона приносить користь зовнішньому природному середовищі, споживачам виготовленої продукції через високу якість і хороші споживчі характеристики, участь у добродійних та соціально значущих проектах, підтримання позитивного середовища для роботи працівників. Усі ці дії позитивно відображаються на різних видах капіталів. Заходи по покращенню навколишнього середовища, використання ресурсо-зберігаючих технологій, заощадливе ставлення до обмежених енергетичних ресурсів, оптимізація споживання води, належне поводження з відходами, зменшення викидів у повітря ґрунт та водні об'єкти позитивно впливатимуть на екологічний капітал. Соціальні проекти, як будівництво соціального житла, підтримання соціально незахищених верств населення, добродійних організації, активне спілкування із громадами державними органами у сфері реалізації соціально-значущих проектів, налагодження тісних контактів із споживачами продукції, отримання від них зворотної реакції та постійна робота над покращенням споживчих якостей, задоволеність клієнтів формують соціальний капітал. Постійне покращення умов роботи працівників, активна бонусна політика в оплаті праці, сприяння підвищення кваліфікації, створення умов для відпочинку працівників покращуватимуть людський капітал компанії. Розробка інноваційних рішень щодо покращення якості продукції, мінімізація негативного впливу на екологію, оптимізація виробничих процесів в контексті економії та ресурсозбереження формують інтелектуальний капітал. У свою чергу виробничий капітал компанії покращуватиметься за рахунок впровадження нової техніки та технології.

Отже концепція інтегрованого звітування включає два взаємопов'язані постулати:

- з одного боку, здатність створювати вартість для інших, суттєво впливає на здатність компанії створювати вартість для себе;
- з іншого боку, те чи створює компанія вартість для себе, суттєво впливає на її здатність створювати вартість для інших.

Постачальники фінансового капіталу зацікавлені у тому, щоб компанія створювала вартість для себе та повертала її цим постачальникам. Але вони так само зацікавлені у тому, щоб компанія створювала вартість для інших, оскільки це впливає на можливість компанії створювати вартість для себе.

Бізнес-модель компанії в процесі створення цінності має приносити користь не тільки самій компанії та постачальникам фінансових капіталів, а й усім стейкхолдерам - зацікавленим сторонам серед яких виділяються клієнти компанії, постачальники ресурсів, кінцеві споживачі продукту, фінансові організації, громадські організації, державні та регіональні органи влади а також суспільство

в цілому. Для більшості зацікавлених сторін важливо, щоб компанія була здатна створювати вартість протягом тривалого періоду часу.

Процес створення цінності відображений в інтегрованій звітності органічно поєднує входні параметри діяльності компанії взаємозв'язки та взаємовідносини результати у вигляді продукту та вплив діяльності на різні види капіталу. Стратегічне поєднання цих компонентів у безперервному циклі дозволяє впевнитися, що компанія генеруватиме вартість протягом короткострокового середньострокового та довгострокового періоду.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Інтегрована звітність становить всеосяжну систему відображення ефективності та прозорості корпоративного управління, залучення різних видів капіталу, представлення бізнес-моделі компанії та отриманих результатів діяльності. Основним результатом, який має продемонструвати компанія через інтегровану звітність це спосіб створення вартості для себе та інших зовнішніх сторін. Створення або зменшення вартості втілюється у зміні величини окремих форм капіталу. Перетворення капіталів відбувається через перетікання вартості із одного капіталу в інший, тобто вони тісно взаємопов'язані та взаємообумовлені. Врешті, ці процеси мають призвести до загального зростання капіталів, отримання фінансових та інших вигод для компанії та зовнішніх суб'єктів, серед яких можуть бути клієнти, державні установи, працівники компанії, громади, навколишнє середовище. В цілому інтегрована звітність має демонструвати як компанія дбає про свій добробут та добробут оточуючого середовища. Створення вартості для себе має забезпечувати створення вартості для інших, і навпаки, здатність створювати вартість для інших свідчить про здатність компанії створювати вартість для себе.

Проблемним моментом у об'єктивному відображенні зміни усіх видів капіталу є обмеженість бухгалтерських процедур щодо відображення нефінансових показників компанії. Існують проблеми із правильною оцінкою залучених природних ресурсів, які ми беремо у природи "безкоштовно", тобто нікому не компенсуємо їх вартість, але їх вартість може бути дуже істотною якщо здійснювати оцінку методом відновлюваної вартості (наприклад, витрати на вирощування нових лісових насаджень замість вирубаних, опріснення води та ін.). Такі самі проблеми виникають при оцінці соціальних зв'язків компанії (соціальний капітал), створення належних умов праці (людський капітал). Актуальним перспективним напрямом досліджень є розробка методів оцінки різних видів капіталу у ракурсі інтегрованого звітування із врахуванням концепції інтегрованого мислення.

Список використаних джерел

1. Безверхий К.В. Фундаментальні концепції інтегрованої звітності. Економічний розвиток держави та її соціальна стабільність: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 15 травня 2018 р. Ч. 2. Полтава: ФОП Пусан А.Ф., 2018. С. 210 – 212. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/3974>
2. Голов С. Ф. Інформаційне забезпечення інтегрованого звітування. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2017. № 862. С. 75-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2017_862_13.
3. Нестеренко О.О. Інтегрована звітність: теорія, методологія та практика: монографія. Х. : Видавець Іванченко І. С., 2018. 409 с.
4. Кравченко О.В., Овчарова Н.В. Теоретичні та методичні засади формування інтегрованої звітності в Україні. *Економіка і суспільство*. Вип. 6. 2016. вид-во: Мукачівський державний університет. С. 359-366.
5. Свічкач Н., Кобець Є. Впровадження інтегрованої звітності як нової моделі управління бізнесом. *Економіка та суспільство*, (33), 2021. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-57>
6. Мисака, Г., Дерун, І. Теорія легітимності в формуванні інституційно-правових засад системи нефінансової звітності підприємств. *Соціальна економіка*, 2021 (61), с. 60-71. DOI: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2021-61-06>
7. Макарович В.К. Верифікація показників інтегрованої звітності. Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки : *тези доповідей I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ужгород, 21 квітня 2017 р.)*. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2017. с. 319-322.
8. Осадча О.О. Інтегрована звітність як елемент системи екологічно орієнтованого управління. *Розвиток інтегрованої звітності підприємств: тези виступів Міжнар. наук. конф. Житомир: Житомирська політехніка*, 2019, с. 137-138. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/137.pdf>
9. Царук В. Ю. Концептуальні засади інтегрованої звітності в корпоративних структурах. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.4.74
10. Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development URL: https://www.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/Resolution_A_RES_70_1_EN.pdf
11. Integrated Reporting: The International Framework. January 2021. URL: <https://www.integratedreporting.org/international-framework-downloads/>

References

1. Bezverkhyy K.V. (15 May 2018) Fundamentalni kontseptsii intehrovanoi zvitnosti. Ekonomichnyi rozvytok derzhavy ta yii sotsialna stabilnist: materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, Ch. 2. Poltava: FOP Pusan A.F., 2018. S. 210 – 212. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/3974> [Fundamental concepts of integrated reporting] [in Ukrainian]
2. Holov S. F. (2017) Informatysiine zabezpechennia intehrovanooho zvituvannia. Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku. № 862. S. 75-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2017_862_13. [Information support for integrated reporting] [in Ukrainian]

3. Nesterenko O.O. (2018) Intehrovana zvitnist: teoriia, metodolohiia ta praktyka: monohrafiia. Kh. : Vydavets Ivanchenko I. S., 409 s. [Integrated reporting: theory, methodology and practice] [in Ukrainian]
4. Kravchenko O.V., Ovcharova N.V. (2016) Teoretychni ta metodychni zasady formuvannia intehrovanoi zvitnosti v Ukraini. *Ekonomika i suspilstvo*. Vyp. 6. vyd-vo: Mukachivskiy derzhavnyi universytet. S. 359-366. [Theoretical and methodological principles of integrated reporting in Ukraine] [in Ukrainian]
5. Svichkar N., Kobets Ye. (2021) Vprovadzhennia intehrovanoi zvitnosti yak novoi modeli upravlinnia biznesom. *Ekonomika ta suspilstvo*, (33). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-57> [Implementation of integrated reporting as a new business management model] [in Ukrainian]
6. Mysaka, H., Derun, I. (2021) Teoriia lehitymnosti v formuvanni instytutsiino-pravovykh zasad systemy nefinansovoi zvitnosti pidpriumstv. *Sotsialna ekonomika*, (61), s. 60-71. DOI: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2021-61-06> [Legitimacy theory in the formation of the institutional and legal framework of the system of non-financial reporting of enterprises] [in Ukrainian]
7. Makarovych V.K. (2017) Veryfikatsiia pokaznykiv intehrovanoi zvitnosti. *Oblik, analiz, audyt i opodatkovannia v umovakh hlobalizatsii ekonomiky : tezy dopovidei I Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii* (m. Uzhhorod, 21 kvitnia 2017 r.). Uzhhorod: Vydavnytstvo UzhNU «Hoverla», s. 319-322. [Verification of integrated reporting indicators] [in Ukrainian]
8. Osadcha O.O. (2019) Intehrovana zvitnist yak element systemy ekolohichno oriietovanoho upravlinnia. *Rozvytok intehrovanoi zvitnosti pidpriumstv: tezy vystupiv Mizhnar. nauk. konf. Zhytomyr: Zhytomyrska politekhnikha*, s. 137-138. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/137.pdf> [Integrated reporting as an element of an environmentally oriented management system] [in Ukrainian]
9. Tsaruk V. Yu. (2020) Kontseptualni zasady intehrovanoi zvitnosti v korporatyvnykh strukturakh. *Efektivna ekonomika*. № 4. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.4.74 [Conceptual framework for integrated reporting in corporate structures] [in Ukrainian]
10. Resolution adopted by the General Assembly (25 September 2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development* URL: https://www.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/Resolution_A_RES_70_1_EN.pdf
11. *Integrated Reporting: The International Framework* (January 2021) URL: <https://www.integratedreporting.org/international-framework-downloads/>

УДК 330
А19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4 (2023). 694 с. Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Технічна редакція:
Вікторія МАКАРОВИЧ

Відповідальний за випуск:
Роберт БАЧО

Коректура англomовного тексту

Ніна ПОЙДА-НОСИК

Обкладинка:
Габор ПОТОКІ
УДК:

Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Черє Янош» при
Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці ІІ

**Публікація видання здійснюється за сприяння
Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.**

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.*

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

Видавництво: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 90202, м.Берегове, пл. Кошута, буд.6. (E-mail: aab-economics@kmf.org.ua), Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК №7637 від 19 липня 2022 р.

Друк: ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м.Ужгород, 88000. E-mail: print@rik.com.ua). Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК5040 від 21 січня 2016 р.

Підписано до друку 20.12.2023.

Шрифт «Times New Roman».

Папір офсетний, щільністю 80 г/м².

Друк цифровий. Ум. друк. арк. 47,76.Формат 70x100/16.

Замовл. №456. Тираж 50.